

Tầm quan trọng của hoạt động vui chơi trong việc phát triển kỹ năng xã hội cho trẻ em

Nguyễn Thị Tuyết Nhung*, Lại Thái Mạnh*

*ThS. Trường Cao đẳng Sư Phạm Kiên Giang

Received: 04/3/2024; Accepted: 11/3/2024; Published 18/3/2024

Abstract: Play has a very important meaning in a child's life, no different from the importance of work for adults. When children engage in play activities, they use their imaginations to simulate diverse experiences, serving as models for real-life situations. They learn to negotiate and cooperate with other children while playing, learn to express their emotions, thereby building better emotional self-regulation, communication and social interaction skills. Children who play regularly also demonstrate stronger creative and critical thinking abilities.

Keywords: Fun, games, social skills

1. Đặt vấn đề

Hoạt động vui chơi của trẻ em xuất hiện khi xã hội loài người đạt đến một trình độ nhất định, thoát qua thời kỳ hái lượm, khi mà công cụ lao động ngày càng trở nên phức tạp, trẻ em không thể sử dụng để làm việc như người lớn, do đó trẻ cần phải làm thử trên những đồ vật thay thế (tức là đồ chơi) và lúc này trẻ chơi chứ không phải làm việc thực sự. Điều đó có nghĩa là hoạt động vui chơi với tuổi thơ là hai người bạn đồng hành. Vui chơi đem lại nhiều ý nghĩa trong quá trình phát triển của trẻ em, trong đó vui chơi giúp trẻ phát triển về thể chất, về nhận thức, về đạo đức và cả những kỹ năng xã hội quan trọng cho cuộc sống sau này của trẻ. Cho dù là chơi trò chơi gì hay chơi như thế nào thì chung quy lại trò chơi cũng có một tác dụng vô cùng to lớn đối với trẻ, đặc biệt là phát triển các kỹ năng xã hội.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hoạt động chơi của trẻ em

Chơi là bất kỳ hoạt động nào được trẻ khởi xướng chỉ nhằm mục đích giải trí đơn giản hơn là theo đuổi mục tiêu nhất định nào đó. Đó là sự tham gia tự nguyện vào các hoạt động mang tính tự thúc đẩy sự giao tiếp. Vui chơi có thể bao gồm các tương tác thú vị, giả vờ hoặc tưởng tượng mang tính xây dựng giữa những người chơi. Chơi là cách trẻ em tìm hiểu về môi trường, về bản thân, vị trí của bản thân trong thế giới xung quanh. Như M.C Pugmire – Stoy Phát biểu: Chơi là một công việc đầy hào hứng kéo theo sự nỗ lực cả về thể chất và tinh thần để có được cảm giác thoải mái. Người chơi kiểm soát được hành động của mình. K.Đ. Usinxki cũng nhận thấy: Vượt lên trên hết, vui chơi thúc đẩy sự hình thành những

chức năng tâm lý mới ở trẻ, mà nổi lên trên hết là trí tưởng tượng. Trẻ chơi với thái độ tin tưởng một cách chân thành vào những hoàn cảnh được chính mình tưởng tượng, bởi thế, trẻ được trải nghiệm những xúc cảm mạnh mẽ không một chút giả tạo.

2.2. Vai trò của vui chơi với sự phát triển kỹ năng xã hội ở trẻ em

2.2.1. Chơi phát triển kỹ năng giao tiếp

Giao tiếp hiệu quả là kỹ năng cần thiết được phát triển thông qua hoạt động vui chơi. Khi trẻ chơi, chúng phải tìm ra những từ thích hợp để truyền đạt ý tưởng của mình, gọi tên các đồ vật trong môi trường chơi của chúng, thương lượng nội dung chơi, dung hợp các ý tưởng khác nhau trong quá trình chơi, chia sẻ và thay phiên nhau cùng chơi. Những hành động này rèn luyện kỹ năng giao tiếp đồng thời phát triển cả ngôn ngữ của trẻ, giúp chúng xây dựng vốn từ vựng phong phú hơn và học cách sử dụng ngôn ngữ hiệu quả hơn. Ngược lại, ngôn ngữ phát triển tác động trở lại với giao tiếp, trẻ có thể bày tỏ suy nghĩ cũng như cảm xúc của mình thông qua lời nói, cử chỉ và điệu bộ. Biết chia sẻ là một trong những kỹ năng giúp trẻ giao tiếp tốt thể hiện thông qua việc trẻ thay phiên nhau hoàn thành các bước của trò chơi, thay phiên nhau thực hiện nhân vật mà cả nhóm yêu thích.

2.2.2. Chơi thúc đẩy kỹ năng hợp tác và giải quyết xung đột

Khi trẻ chơi đùa, chúng trải nghiệm những lợi ích của việc thể hiện những hành động tích cực (ví dụ: thân thiện và kiên nhẫn) và thấy được hậu quả của những hành vi tiêu cực, chẳng hạn như tính ích kỷ và hung hăng. Hợp tác trong quá trình chơi cùng nhau giúp trẻ học cách kiềm chế sự bốc đồng của

mình và xây dựng những phản ứng chu đáo, phù hợp hơn trước những tình huống gây mâu thuẫn - cuối cùng trẻ trở nên ân cần, hợp tác, chấp nhận và linh hoạt hơn. Trạng thái năng lực xã hội này cho phép trẻ xây dựng các mối quan hệ bền chặt hơn và phát triển mạnh mẽ trong môi trường căng thẳng khi trẻ trưởng thành. Mặt khác, giải quyết xung đột đi đôi với hợp tác cùng nhau. Trong khi trẻ học cách chơi cùng nhau, xung đột chắc chắn sẽ nảy sinh cho dù trẻ có chơi hoà hợp với nhau đến đâu đi nữa. Chính vì vậy chơi trở thành cơ hội cho trẻ học cách giải quyết xung đột, đi đến thống nhất chung cùng hợp tác tham gia vào cuộc chơi.

2.2.3. Chơi xây dựng sự đồng cảm

Nền tảng của sự đồng cảm rất quan trọng để nuôi dưỡng những cá nhân có lòng nhân ái và nhận thức xã hội. Để kích thích sự đồng cảm của trẻ qua hoạt động chơi hãy đưa ra các câu hỏi giúp trẻ đặt mình vào vị trí của bạn chẳng hạn như con lấy đồ chơi của bạn, bạn khóc rồi. Vì sao bạn khóc con biết không? Việc giựt đồ chơi của bạn có đúng không? Con đang đọc sách bạn hét to như vậy con cảm thấy thế nào? Con va vào bạn làm bạn bị ngã. Con cảm thấy thế nào nếu bị ngã? Con làm gì để giúp bạn? Trò chơi đặc biệt là trò chơi đóng vai buộc trẻ đặt mình vào vị trí của người khác và nhìn thế giới từ một góc nhìn khác. Kết quả là, trẻ nhận thức rõ hơn về cảm xúc của người khác và hành động của bản thân ảnh hưởng đến người khác như thế nào. Các trò chơi đóng vai cũng có thể yêu cầu trẻ tích hợp trải nghiệm của những đứa trẻ khác có nền tảng văn hóa hoặc kinh tế khác với chúng, điều này giúp nâng cao những đặc điểm như lòng khoan dung và cởi mở.

2.2.4. Chơi giúp trẻ hình thành sự kiên nhẫn

Chúng ta đều biết trẻ em càng nhỏ việc chờ đợi càng khó khăn. Dạy trẻ kiên nhẫn chờ đợi một cái gì đó tương đối khó khăn, tuy nhiên điều này sẽ được thực hiện cực kì hiệu quả thông qua hoạt động vui chơi. Trong khi tham gia vào các trò chơi, trẻ phải học được kiên nhẫn chờ đến lượt chơi cố gắng tập trung quan sát khi bạn hoàn thành lượt chơi. Kiên nhẫn và tuân thủ luật chơi là sự cần thiết khi tham gia vào các trò chơi khác nhau. Các trò chơi có luật đặc biệt tốt khi dạy trẻ cách kiên nhẫn như trò chơi: Truyền nước, truyền chanh, cướp cờ...

2.2.5. Chơi phát triển kỹ năng làm việc nhóm

Một trong những kỹ năng quan trọng mà trẻ em cần phát triển là kỹ năng làm việc nhóm do đó không gì tốt hơn khi sử dụng vui chơi như một phương tiện phát triển kỹ năng này. Trong khi chơi với bạn

trong nhóm trẻ học cách thể hiện bản thân và lắng nghe người khác. Thông qua hoạt động đóng kịch hoặc đóng vai theo chủ đề trẻ sử dụng khả năng giao tiếp, lãnh đạo, trao đổi ý tưởng và hợp tác nhau trong nhóm chơi. Trẻ học cách cư xử đồng thời trải nghiệm cảm giác nhận được sự cư xử tốt từ người khác. Tương tác xã hội được lồng ghép vào trò chơi và diễn ra một cách tự nhiên, cùng đồng đội tham gia trò chơi như một cách học hỏi thông qua trải nghiệm. Các trò chơi nhóm mang đến cho trẻ cơ hội học cách chấp nhận thua cuộc một cách nhẹ nhàng hơn cả kết quả của sự chiến thắng.

2.2.6. Chơi giúp hình thành kỹ năng tự điều chỉnh

Tự điều chỉnh là một trong những kỹ năng xã hội phải mất cả đời để “thành thạo” ngay cả đối với người lớn nếu không được thực hành và mài dũa thì đây cũng là kỹ năng khó. Trẻ em khi tham gia vào hoạt động chơi hành động của trẻ được định hình bởi quy tắc và mục tiêu của trò chơi sẽ thực hiện. Cố gắng điều chỉnh hành vi để thực hiện đúng luật chơi dần dần từ những sự điều chỉnh nhỏ nhỏ thông qua trò chơi trẻ biết cách điều chỉnh cảm xúc của bản thân, chia sẻ suy nghĩ với người lớn khi cảm thấy vui vẻ, buồn hoặc giận dữ.

3. Kết luận

Khi trẻ em thiếu cơ hội vui chơi điều này làm giảm kỹ năng xã hội của trẻ bởi chỉ có trong hoạt động chơi đa dạng, phong phú giao tiếp hiệu quả với bạn bè mới hình thành. Trẻ dễ dàng bị loại khỏi trò chơi nếu không thể diễn đạt ý tưởng chơi của bản thân cũng như không thể hiểu các bạn muốn cuộc chơi diễn ra như thế nào. Vui chơi được nhắc đến như là một phương tiện để giải thoát khỏi việc học tập nghiêm túc. Nhưng đối với trẻ em, vui chơi chính là học tập nghiêm túc. Vui chơi chính là công việc của tuổi thơ mà ở đó trẻ nhận được rất nhiều thứ như sự phát triển về thể chất, nhận thức và đặc biệt là các kỹ năng xã hội được hình thành một cách tự nhiên.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thị Hòa (2022), *Giáo trình “Giáo dục học mầm non”*, NXB Đại học Sư phạm.
2. Trần Thị Minh Huệ, Vũ Thị Thuý (2023), *Giáo trình tổ chức hoạt động vui chơi cho trẻ mầm non*, NXB ĐH Thái Nguyên.
3. Nguyễn Thị Thanh Hà (2017), *Giáo trình tổ chức hoạt động vui chơi của trẻ ở trường mầm non*, NXB Giáo dục.
4. Nguyễn Ánh Tuyết (2007), *Giáo dục mầm non, những vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Đại học Sư phạm.